

Pöytäkirja

Kokouksen teemana oli maahanmuuttajien työllisyys ja sen parantaminen. Tavoitteena oli saada kattava kuva siitä, missä Vantaalla tällä hetkellä mennään, miten tarpeisiin vastataan ja mitä vielä tarvitaan. Mukana keskustelussa oli neuvottelukunnan lisäksi Vantaan työllisyyspalvelut, Koto-SIB -hanke, Töissä Suomessa – sekä Tsempataan yhdessä -hankkeet. Yhteinen viesti oli selkeä: kaikista on johonkin ja monenkeskistä yhteistyötä tarvitaan.

1. Kokouksen avaus ja työjärjestyksen hyväksyminen

Päätös: avattiin kokous ja hyväksyttiin työjärjestys. Valittiin pöytäkirjantarkastajiksi Johanna Sjöholm ja Pauli Artturi Luttinen.

2. Missä mennään? Katsaus vantaalaisten työllisyyteen

Työllisyyspalveluiden johtaja Timo Saari loi katsauksen tämänhetkiseen tilanteeseen Vantaalla.

Yleinen työllisyystilanne Suomessa on parantunut viime vuoden loppupuolelta lähtien samalla kun avoimet työpaikat ovat lisääntyneet. Työttömyysaste Vantaalla oli maaliskuussa 9,1 %, lähes kaksi prosenttia pienempi kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden määrä pieneni vuodessa yli 15 %. Ilahduttavaa on, että erityisen voimakkaasti, lähes 28 %, väheni pitkäaikaistyöttömyys.

Vantaalla kaupunki tekee merkittävää työtä työllisyydenhoidossa paneutuen erityisesti alle 25-vuotiaisiin nuoriin, pitkäaikaistyöttömiin ja ulkomaalaisiin. Vantaan vahvuus ovat valmennustalot, joissa tuotetaan kuntouttavaa työtoimintaa, suhteessa paljon enemmän kuin Helsingissä ja Espoossa.

Työllisyyttä ei tilastoida kansalaisuuden eikä kielen perusteella, joten ulkomaalaistaustaisten työllisyydestä ei ole saatavilla tarkkoja lukuja. Sen sijaan ulkomaan *kansalaisten* työllisyydestä on tilastotietoa. Se on parantunut, mutta suhteessa vähemmän kuin suomalaisten. Ulkomaalaisia työttömiä oli maaliskuussa 2494, kun vuosi sitten heitä oli 2811, parannusta on siis tapahtunut yli 11 prosenttiyksikköä. Tarkempia lukuja on kalvoissa.

Maahanmuuttajataustaisia on palveluissa paljon, ja he ovat selvästi hyötyneet niistä. Kuntouttavaan työhön on integroitu ihmisiä kaupungin eri toimialoille. Lisäksi kunnalla on oma 7 miljoonan euron budjetti, jolla työllistetään palkkatuella kaupungin toimialoille. Näin on työllistetty lähes 300 asiakasta. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärä nousi maaliskuussa jälleen uuteen ennätykseen, lähes 800 asiakkaaseen. Työmarkkinatuen kuntaosuutta on saatu pienennettyä, ja vuosikertymä jäänee alle 20 miljoonaan euroon.

Keskustelussa nousi esille mm. nuorten tilanne. Valtuustokauden tavoite on nuorisotyöttömyyden puolittaminen, mikä on iso haaste. Ohjaamo 2 panostaa erityisesti neet-nuorten (neet=not in employment, education or training) tavoittamiseen, ja nuorten tukemiseksi on myös suunnitteilla hanke. Töitä pitäisi olla tarjolla, sillä pks-alueella on noin 15 000 avointa työpaikkaa.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

3. Miten tarpeisiin vastataan?

SIB - vaikuttavuusinvestointi maahanmuuttajien työllistämisen tukena www.kotosib.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön vastaus maahanmuuttajien työllistymisen haasteisiin on noin vuosi sitten käynnistynyt kokeilu, jossa maahanmuuttajien työllistymistä pyritään tehostamaan hyödyntämällä ns. SIB-mallia (Social Impact Bond). SIB-kokeilun hallinnoijaksi valitun Epique Oy:n ohjelmajohtaja Samir Omar kertoi kokeilusta ja sen onnistumisista ja haasteista.

Koto-SIB on yksi työ- ja elinkeinoministeriön kärkihankkeista, Pohjoismaiden ensimmäinen ja lajissaan Euroopan suurin. Hankkeen tavoitteena on työllistää 2 500 maahanmuuttajaa seuraavan kolmen vuoden aikana. Kokeiluun osallistuu pääasiassa yrityksiä aloilta, joilla on vaikeuksia löytää työvoimaa. Ideana on nopeuttaa työllistymistä yhdistämällä yritykset ja työntekijät sekä räätälöimällä kotoutumiskoulutukset työpaikan tarpeiden mukaan. Toimintaan on kerätty sijoittajilta 14,2 miljoonaa euroa. Valtio maksaa sijoittajille vain tuloksista eli julkiselle sektorille kertyneestä säästöstä takautuvasti kolmen vuoden kuluttua, jos säästöjä on kertynyt.

Epique ei saa itse työllistää eikä kouluttaa, vaan se keskittyy hallinnointiin. Koulutuksesta huolehtivat kumppanit ja työnantajat. Tähän mennessä on työllistetty n. 200 ihmistä, koulutuksessa on n. 650 ihmistä. Koulutukset kestävät 3-4 kuukautta ja niissä selvitetään käytännössä, mitkä ovat työllistymisen esteet samalla kun pyritään poistamaan niitä. Hankkeen tuomat edut työnantajalle ovat motivoituneet työntekijät, kustannustehokkuus, työntekijöiden jatkuva mentorointi sekä mahdollisuus tehdä yhteiskunnallista hyvää.

Keskustelussa nostettiin esille mm. onnistumisen kriteerit ja haasteet. Haasteena on ollut vaikeus löytää riittävästi sisään otettavia asiakkaita. Kriteerinä on, että asiakkaalla ei ole Suomen kansalaisuutta, hän on työtön työnhakija ja hänellä on työntekoon oikeuttava oleskelulupa. Noin puolet ei ole työllistynyt eri syistä: osa ei ota vastaan tarjottua työtä tai tippuu pois ohjelmasta, osa vielä jatkaa ohjelmassa. Työpaikat ovat enimmäkseen vähän koulutusta vaativia aloitustason paikkoja. Työllistyneistä naisia on ollut 20 % ja miehiä 80 %. Yli 60 % osallistujista on pks-alueelta, mutta vantaalaisten määrä ei tiedossa. Malli näyttää toimivan parhaiten kotokoulutuksen käyneillä ei ihan nuorilla, jotka osaavat jo kieltä.

Mallin vaikuttavuuden mittarina käytetään työmarkkinatuen poistumista ja verotulojen määrää. Asiakkaat työllistetään avoimille työmarkkinoille ja heille maksetaan työehtosopimuksen mukaista palkkaa. Malliin liittyy olennaisena osana tutkimus, jossa SIB-mallin onnistumista vertaillaan satunnaistamisarvonnan avulla. Hakijoista arvotaan 70 % ohjelmaan ja 30 % vertailukoriin, jolloin he eivät valitettavasti pääse SIB:in toimenpiteisiin. TEM maksaa vain vertailukorin ylittävästä osuudesta. Uusia asiakkaita otetaan vuoden 2019 loppuun asti, jonka jälkeen tuloksia mitataan kolme vuotta.

Töissä Suomessa

Pääkaupunkiseudun Töissä Suomessa -yhteistyöhanke on kehittänyt pääkaupunkiseudulla maahanmuuttajien työllisyyttä ja kotoutumista tukevia palveluita ja niiden koordinoitua kahden vuoden ajan. Tavoitteena on luoda alkuvaiheen kotoutumista tukevista palveluista verkostomainen kokonaisuus erityisesti korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien tarpeisiin. Vantaalta hankkeessa on mukana kaupungin ohella Vantaan Venäläinen Klubi, sillä Vantaalla suuri venäjänkielinen väestö, tällä hetkellä lähes 8000. Järjestön kautta saadaan sujuvasti yhteys venäjänkieliseen väestöön. Osahankkeen projektipäällikkö Svetlana Tchistiakova, ja projektisuunnittelija Alice Räsänen kertoivat, mitä venäjänkielisten korkeakoulutettujen työllistymisestä on opittu ja mitä vielä tarvittaisiin.

Venäläisen klubin toiminta työllistymisen tukemiseksi on ollut monipuolista: sparrausta, neuvontaa, tietoiskuja asiakkaille (tähän mennessä 220) ja eri ammattiryhmille sekä vaikuttamistyötä, jossa hankkeessa esille tulleita haasteita on yritetty tuoda esille. Lisäksi LinkedIniin on luotu osaajapooli, joka helpottaa venäjänkielisten osaajien löytämistä.

Hankkeen aikana on opittu, että työllistyminen ja sen haasteet ovat hyvin eritasoisia. Järjestövetoisen toiminnan ongelmana on epävakaus, koska toiminta jatkuminen riippuu rahoituksesta. Osa ongelmista on rakenteellisia: tutkintojen ja osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen takkuilevat. Myös syrjintä, työnantajien ennakkoluulot ja työkokemus, joka ei vastaa työnantajien tarpeita ovat työllistymisen esteitä.

Hankkeen pääviesti on, yhteistyön kautta saadaan parempia tuloksia. Luottamusta asiakkaiden ja eri viranomaisten ja työnantajien välille rakennetaan ruohonjuuritason työssä, josta hyvä malli on ns. Saksassa toteutettava IQ. Vantaan osahankkeen hahmottelemassa tulevaisuuden ideaalitalanteessa jokainen palikka olisi kytketty muihin: yksilö, järjestöt, projektit, rakenteet (TE-toimisto), työnantajat.

Keskustelussa pohdittiin Saksan mallin soveltamista Suomessa. Saksassa tehdään viipymättä henkilökohtainen suunnitelma jokaiselle korkeakoulutetulle ja autetaan sen toteuttamisessa. Korkeakoulujen ja yliopistojen kanssa tehdään hyvää yhteistyötä ja koulutukset räätälöidään, esim. ammattialakohtaisia kielikursseja on saatavissa. Toisin sanoen korkeasti koulutetun ei tarvitse odottaa ja sitten päätyä siivoojaksi niin kuin Suomessa tapahtuu liian usein.

Hankekokonaisuudessa ovat mukana Vantaan kaupungin ja Venäläisen Klubin ohella Helsingin ja Espoon kaupungit, Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK, Helsingin seudun kauppakamari ja Uudenmaan ELY-keskus. Espoossa hankkeen kumppani on Sino-Talent ry. Hanketta rahoittavat Euroopan sosiaalirahasto ja Uudenmaan liitto ja se päättyy 31.8.2018.

Tsemppataan yhdessä – kumppanuudella työelämään!

Tammikuussa Vantaalla käynnistyi ESR-rahoitteinen Tsemppataan yhdessä – kumppanuudella työelämään! -hanke. Siinä pilotoidaan kumppanuusmallia, jonka avulla tähdätään pitkään maassa olleiden maahanmuuttajien työllistymiseen ja kotoutumisen edistämiseen. Matalan kynnyksen palvelua tarjoavassa toimintamallissa ovat mukana kaupunki, TE-toimisto sekä neljä vantaalaista maahanmuuttajajärjestöä: Vantaan Venäläinen Klubi, Itä-Vantaan Somalikulttuuriyhdistys, Sahan-seura sekä Hakunilan kansainvälinen yhdistys. Hanke päättyy vuoden 2019 lopussa. Projektipäällikkö Suvi Lindén, TE-toimiston asiantuntija Henna Laakkonen, hankesuunnittelija Tiina Kenttä ja tsemppari Marina Rinas kertoivat hankkeesta ja tähänastisista kokemuksista.

Hankkeen tavoitteena on saada kahden vuoden aikana 136-140 henkeä työelämään avoimille työmarkkinoille. Osallistujatavoite on 510, joista puolet naisia. Tähän mennessä osallistujia on ollut 106. Noin. 70 % asiakkaista on naisia eli tilanne on päinvastainen kuin SIB-mallissa.

Tsemppari-hankkeessa on erityistä sen rakenne ja jalkautuva työtapa: työtä tekevät yhdessä kaupunki, TE-toimisto ja maahanmuuttajajärjestöt ja Kiipula-säätiö kouluttajan roolissa. Järjestöissä tukea tarjoaa puolipäiväinen tsemppari sekä Henna ja Tiina kiertävinä päivystäjinä.

Hankkeessa jalkautuva yhteistyömalli on havaittu monella tapaa hyödylliseksi. Toimiminen eri puolilla Vantaata madaltaa kynnystä tulla palveluun. Viranomaisen hyötyy siitä, että työnhaun konkreettiset ongelmat tulevat näkyviksi (esim. sähköiset lomakkeet). Esille on tullut selkeitä kehittämistarpeita: sähköinen asiointi, yritys yhteistyö, naisten työllisyyden parantaminen, päiväkotipaikkojen saatavuus ja järjestelmän

jäykkyys, uraohjauksen kehittäminen. Lisäksi hanke tarjoaa järjestöille tilaisuuden kehittyä toimijoina, sillä hankkeen päättyessä tietotaito jää järjestöihin. Yhdessä tekemällä myös keskinäinen luottamus lisääntyy.

Keskustelu: Hankkeen numeeriset tavoitteet perustuvat edellisen tsempparihankkeen tuloksiin. Budjetti on 475 000 euroa, josta Vantaan kaupunki maksaa järjestöjen omarahoitusosuuden. Hennan palkka tulee TE-toimistosta ja Kiipulalla on oma rahoitus. Todettiin, että jalkautuva toimintamalli on hyvä ja sitä pitäisi tehdä muidenkin viranomaisten kuten Kelan. Työnhakuvinkkinä tsemppari saivat kehotuksen lähestyä suoraan yrityksiä ja erityisesti sen johtoa.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

4. Mitä vielä tarvitaan?

Työllisyyspalveluiden johtaja Timo Saari kertoi Vantaan työllisyyspalveluiden organisaatiosta ja kommentoi pidettyjen esitysten ja käydyn keskustelun pohjalta sitä, miten työllisyyspalvelut pyrkii vastaamaan maahanmuuttajien työllistymisen haasteisiin. Sen jälkeen keskusteltiin yhteisesti.

Saari kiitti poliitikkoja siitä, että Vantaalla työllisyys nähdään investointina ja elinvoimatekijänä ja siihen panostetaan. Saaren pääviesti oli selkeä: asiakkaalle pitää tarjota oikeaa, konkreettista tekemistä. Hän totesi, että paljon tehdään, mutta kukaan ei tiedä mitä kaikkea. Iso kysymys asiakkaalle onkin oikean palvelun löytäminen. Työttömän polun kohti avoimia työmarkkinoita pitää olla aukoton – ohjaus sinne ja tänne ei riitä. Vaikuttavassa työllisyydenhoidossa on olennaista tunnistaa tarve, sen jälkeen pitää olla tahtotila esteiden poistamiseksi ja tarvittavien palvelujen järjestämiseksi. Esim. Valmet on järjestänyt erinomaisesti uusien työntekijöiden vastaanoton päiväkotia myöten.

Haasteista Saari mainitsi erikseen nuorten työllisyyden, jossa haasteet ovat melkoisia. Nuorille on lähiaikoina aukeamassa Lummetielle iso palvelukokonaisuus, jonne nuori voi tulla hakemaan apua minkä tahansa asian kanssa.

Vantaalla oikeaa tekemistä tarjotaan valmennustaloissa. Työllisyyspalvelut tekee myös paljon yrityskäyntejä ja tapaa työnantajia, tavoitteena tänä vuonna peräti 1000 käyntiä ja 70 rekrytilaisuutta.

Tulevassa sote-mallissa ja kasvupalvelu-uudistuksessa Saari huoletti palveluiden pirstaloituminen: miten käy, jos kunta ei ole enää tulevaisuudessa toimija? Kunnalla pitäisi olla joku rooli, sillä se toimii lähellä asiakkaita. Mottona on, että kaikista on johonkin. Kuntouttava työtoiminta on myös lakisääteinen palvelu eikä turhaa puuhastelua. Palveluja voidaan järjestää erilaisilla tavoilla verkostomaisesti ja yhdistettynä eri palveluihin. Selkeitä asiakkaiden tarpeita ovat kielen ja ammattitaidon oppiminen, joihin on vastattu valmennustaloissa. Nyt on valmisteilla iso ESR-hanke, jolla haetaan lisää volyyymiä palveluihin.

Saari totesi, että myös tulevassa Vantaan elinvoimaohjelmassa tulee huomioida maahanmuuttajat ja ottaa heidät mukaan sen valmisteluun. Valmistelua voitaneen toteuttaa Osallistuva Vantaa -mallin avulla.

Keskustelu: työttömien maahanmuuttajien sukupuoli- ja ikäjakauma ja pitkäaikaistyöttömyys puhuttivat neuvottelukuntaa. Timo lupasi kaivaa tarkempia lukuja todeten, että pitkälle juurtunut pitkäaikaistyöttömyys on enemmän kantasuomalaisten kuin maahanmuuttajien ongelma, mutta maahanmuuttajissa näkyvät etenkin pitkään kotona olleet naiset.

Kaupungin kesätyöpaikoissa on paljon maahanmuuttajanuoria suhteessa kesäyösetelien saajiin. Kaupungin virallisesta henkilöstöstä maahanmuuttajataustaisia on noin 4,7 %. Työllisyyspalveluissa on n. 20 maahanmuuttajataustaista työntekijää.

Myös oma motivaatio työn löytämiseksi nousi esille. Hyvä sosiaaliturva on joillekin työnhaun este, mutta yleisesti Saari totesi, että maahanmuuttajilla näyttää olevan parempi motivaatio kuin kantasuomalaisilla. Tsempparit totesivat, että esimerkin voima on tärkeä- nyt kun työllistytään helpommin, työllistymisestä on tulossa normaalia.

Työmarkkinatuen kuntaosuus on sosiaali- ja terveysministeriön valmistelussa ja siitä tulee tieto myöhemmin.

Päätös: keskusteltiin ja merkittiin tiedoksi.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti klo 19.34 kiittäen osallistujia ja toivottaen kaikille hyvää kesää.

Syksyn aloituskokous on 29.8., paikka on vielä avoin.